

Posudek bakalářské práce

Matěje Chába

na téma:

Církevní řád Jednoty bratrské

ETF UK, Praha 2016

Autor se ve své bakalářské práci zabývá obrazem uspořádání křesťanské obce, jak jej načrtává *Řád církevní Jednoty bratří českých*. Text tohoto bratrského *Řádu* vznikl r. 1609 v souvislosti s vydáním Rudolfova majestátu, r. 1616 byl upraven a r. 1632 po revizi Komenským vydán tiskem. Autor se pokouší prozkoumat tento text v dějinném kontextu jeho vzniku, ale nezůstává pouze u historické perspektivy. Práce je nesena prakticko-teologickým zájmem o uchopení směrnic, které jsou nosné pro život společenství křesťanů v dnešní době, resp. mají význam v každé historické epoše.

Práce je rozčleněna na osm částí: vedle (1) „Úvodu“ a (2) stručného nástinu „Metodiky práce“ obsahuje kapitoly: (3) „Dějinné předpoklady a myšlenkové prostředí doby sepsání *Řádu* 1632“ (s. 4-13), (4) „Teologie *Řádu* 1632“ (s. 13-37), (5) „Diskuse“ (s. 37-39) a (6) „Závěr“ (s. 39-44). Je opatřena (7) seznamem literatury a (8) přílohou, která obsahuje strukturu odkazů na biblické texty, o které se *Řád* opírá.

Těžisko práce tvoří kapitola třetí a čtvrtá. Ve třetí kapitole se autor zabývá důvody vzniku *Řádu*, jeho autorstvím, formou a základními údaji o myšlenkovém prostředí, ve kterém text vznikl. Ve čtvrté kapitole se pak pokouší o načrtnutí teologických východisek a jednotlivých okruhů církevní praxe, které *Řád* pokrývá.

Výchozí otázka, kterou si autor klade v úvodu práce, zní: „zda a nakolik je v textu *Řádu* 1632 zachycená forma institucionalizace života křesťanského společenství nadčasová“ (s. 3). Záměrem autora je otestovat, nakolik se současná kritická reflexe církevní praxe může opírat o autoritu, o níž se opíral církevní řád Jednoty bratrské. Formulace vůdčí myšlenky by nicméně podle mého názoru zasluhovala určitou korekci. Implikuje totiž představu, že může existovat nějaká *nadčasová*, to znamená univerzálně platná a dějinně nepodmíněná podoba života křesťanského společenství. Tato představa je však sama o sobě rozporuplná, neboť život křesťanské obce je vždy fenoménem nanejvýš dějinným, a tudíž i dějinami ovlivňovaným a určovaným. (To platí i pro život prvních křesťanských společenství v době novozákonní.) Jestliže se řeč o „nadčasovosti“ církevního řádu Jednoty bratrské jeví v této souvislosti jako zavádějící, jinak by tomu bylo v případě, pokud by autor užil jiného výrazu a hovořil např. o „aktualizačním potenciálu“, který je v *Řádu* přítomen díky autoritě, z níž vychází.

Autor pak v důsledcích vytváří poněkud zavádějící alternativu, když na jednu stranu klade jako určitou kvalitu *nadčasovost*, a v tomto případě by *Řád* podle jeho mínění mohl být podkladem pro promýšlení současné církevní praxe, na druhou stranu *dobovou podmíněnost*, která jako by možnost aktualizačního čtení znemožňovala a činila z textu pouhý historický dokument. V závěru dochází ke zjištění, že *Řád* je textem přinášejícím inspiraci také pro současnou debatu o uspořádání církve, neboť je „v dostatečné míře oproštěn od dobové praxe života společnosti a je také vzdálen od přímé vazby na dobové vnímání poznávání společnosti“ (s. 40). Nedomnívám se, že by současná inspirativnost *Řádu* byla přímo vázána na nějaký stupeň distance od soudobých reálií. I text, který nese výrazné stopy závislosti na

době a myšlenkovém prostředí, v nichž vznikl, se může stát zdrojem inspirace budoucím generacím. Výmluvným příkladem je samotná Bible.

Pozitivně hodnotím snahu autora nezůstat pouze u vyličení dějinných okolností vzniku textu *Řádu*, ale charakterizovat *Řád* také z hlediska jeho účelu. Autor se zabývá otázkou, nakolik se jednalo o text deskriptivní (obraz reálného života JB), normativní (předpisy církevního práva) či spíše ideový a v návaznosti na prof. Bidla se kloní k poslední jmenované možnosti. *Řád* podle něj „popisuje ideální uspořádání ‚svaté společnosti‘, jak si ji Jednota bratrská tradičně představovala“ (s. 9). „*Řád* 1632 představuje v podstatě popis ideálního společenství křesťanů podle názorů teologů Jednoty bratrské, nikoliv kodifikaci žité církevní praxe“ (s. 36 aj). Jako jeden z argumentů uvádí např. problematiku kázně, kterou *Řád* systematicky pojednává v 7. oddílu. Z Komenského poznámky o neutěšeném stavu kázně v JB vyvozuje, že uplatňování kázně se v JB 17. století odchylovalo od vzoru daného v *Řádu* z r. 1632. – Autorova interpretace nicméně místy působí dojmem, jako by text *Řádu* někdy až příliš vytrhával z jeho dějinných kořenů a z kontextu sborového života Jednoty bratrské, z něhož nepochybně do velké míry vycházel. Zatímco Bidlo interpretuje *Řád* jako text popisující ideální stav *Jednoty*, autor bakalářské práce má tendenci chápat jej jako text líčící ideální uspořádání křesťanského společenství vůbec (srov. s. 10n).

Pozornost věnuje autor také autoritám, o něž se text *Řádu* opírá. Jako určující autorita se ukazuje Písmo a praxe prvotní církve (s. 13). Konkrétní podoba církevního uspořádání je však podle *Řádu* rovněž do určité míry závislá na dějinných okolnostech (např. pronásledování) (srov. s. 13) V rámci kapitoly o teologických předpokladech *Řádu* se autor věnuje stručnému pojednání o věcech podstatných, služebných a případných. Jednotlivé okruhy církevní praxe JB pak nepojednává podle rozdělení kapitol v samotném textu *Řádu*, nýbrž pokouší se je sám logicky strukturovat do čtyř oblastí: (1) teologická východiska, (2) uspořádání společenství JB, (3) praxe života obce (hospodářská politika, sociální politika) a (4) praxe svědectví. V rámci pojednání o teologických východiscích autor překračuje hranice vymezené textem *Řádu*, když na základě *Dekretů* pojednává bratrské rozlišování mezi církví podstatnou a služebnou poházející od Lukáše Pražského. Toto rozlišení – jak autor sám opakovaně upozorňuje - samotný *Řád* výslovně neuvádí. Také oddíl o uspořádání JB čerpá z dalších zdrojů. K rozboru samotného textu *Řádu* se autor dostává v kap. 4.3.2.7, když detekuje autority, z nichž *Řád* vychází.

Celkově je třeba ocenit diplomandovu schopnost stanovení určité interpretační teze a vedení argumentace v její prospěch (jakkoli lze některé jeho vstupní předpoklady rozporovat). Tím prokázal schopnost reflexe a samostatného uvažování o církevně-dějinných a prakticko-teologických problémech. Je schopen odpovídajícím způsobem pracovat s primární i sekundární literaturou české i zahraniční provenience (anglickou a francouzskou). Po formální stránce je práce psána kultivovaným jazykem, byť se do ní vloudily i některé pravopisné chyby, nedůslednosti či překlepy (např. nejednotné psaní Lasitsky – Lasický [s. 27-28 aj.]; Jednota bratrská – jednota [např. s. 27, 30]; na s. 3. nelogická věta: „Této oddíl se ukazuje *Řádu* 1632 tak, aby“ apod.) a četnější nedostatky v oblasti interpunkce.

Celkově práce nepochybně splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě. Vzhledem k některým drobnějším uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení velmi dobře až dobře (B-C), v závislosti na výkonu při obhajobě.

Tabita Landová, ThD.

V Praze, 31.8.2016